Gönderim Tarihi: 13.07.2026 |Kabul Tarihi: 23.08.2026 | Cilt: 11, Sayı: 3 | sf: 325-345| Doi: https://doi.org/10.5281/zenodo.23160962

A MULTIDIMENSIONAL REVIEW OF STUDIES ON THE EFFECTS OF İNFERTİLITY AND IVF TREATMENT PROCESSES ON COUPLES

İNFERTİLİTE VE TÜP BEBEK TEDAVİ SÜREÇLERİNİN ÇİFTLERE ETKİLERİ ÜZERİNE ÇALIŞMALARIN ÇOK BOYUTLU OLARAK GÖZDEN GEÇİRİLMESİ

İlayda GÖRÜCÜ[1], Hatice Zekavet KABASAKAL[1]
[1]Dokuz Eylül Üniversitesi, Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye,

ABSTRACT

Objective: In this study, it was aimed to evaluate the effects of İnfertility and the in vitro fertilization (IVF) treatment process on couples across different dimensions.

Materials and Methods: A systematic review method was utilized by including 38 scientific studies focused on İnfertility and IVF between the years 2017-2026. The included scientific studies were analyzed by categorizing them into themes such as "Individual Problems", "Sexual Life", "Marital Adjustment", and "Social Effects and Coping Strategies".

Results: Findings show that İnfertile women experience higher depression and lower quality of life. Advanced age, prolonged treatment, and low socioeconomic status negatively affect the process, whereas social support, secure attachment, and self-compassion facilitate coping. Conversely, male-factor İnfertility and treatment making sexuality task-oriented negatively affect sexual life and marital adjustment.

Conclusion: Consequently, İnfertility and the IVF treatment process are multidimensional phenomena that deeply affect the psychological well-being, sexual lives, and marital adjustment of individuals; during this process, enhancing perceived social support and developing healthy coping skills are of great importance for treatment adherence and quality of life.

Keywords: İnfertility, IVF, Couple

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada, İnfertilite ve tüp bebek tedavisi sürecinin çiftler üzerine etkilerinin farklı boyutlar üzerinden değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırmaya, 2017-2026 yılları İnfertilite ve tüp bebek temalı 38 bilimsel çalışma dahil edilerek sistematik derleme yöntemi kullanılmıştır. Dahil edilen bilimsel çalışmalar "Bireysel Problemler", "Cinsel Yaşam", "Evlilik Uyumu" ve "Sosyal Etkiler ve Baş Etme Stratejileri" şeklinde temalara ayrılarak incelenmiştir.

Bulgular: Bulgular, İnfertil kadınların daha fazla depresyon ve daha düşük yaşam kalitesi yaşadığını göstermektedir. İleri yaş, uzun tedavi ve düşük sosyoekonomik düzey süreci olumsuz etkilerken; sosyal destek, güvenli bağlanma ve öz şefkat uyumu ve başa çıkmayı kolaylaştırmaktadır. Erkek faktörlü İnfertilite ve tedavinin cinselliği görev odaklı kılması ise cinsel yaşamı ve evlilik uyumunu olumsuz etkilemektedir.

Sonuç: Sonuç olarak İnfertilite ve tüp bebek tedavisi süreci, bireylerin psikolojik iyi oluşlarını, cinsel yaşamlarını ve evlilik uyumlarını derinden etkileyen çok boyutlu bir süreç olup; bu süreçte algılanan sosyal desteğin artırılması ve sağlıklı başa çıkma becerilerinin geliştirilmesi tedaviye uyum ve yaşam kalitesi için büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: İnfertilite, Tüp bebek, Çift

Sorumlu Yazar: İlayda GÖRÜCÜ. Dokuz Eylül Üniversitesi, Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, ***E-mail:*** gorucuilayda@gmail.com

Makaleden atıf için: GÖRÜCÜ, İ., KABASAKAL, H.Z. (2026). İnfertilite Ve Tüp Bebek Tedavi Süreçlerinin Çiftlere Etkileri Üzerine Çalışmaların Çok Boyutlu Olarak Gözden Geçirilmesi. Gevher Nesibe Tıp ve Sağlık Bilimleri Dergisi. 11(3), 325-345. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.23160962

GİRİŞ

Dünya Sağlık Örgütü'ne (2025) göre İnfertilite (kısırlık), çiftlerin en az 1 yıl süre ile hiçbir korunma yöntemine başvurmadan düzenli olarak cinsel birliktelik yaşamalarına rağmen gebelik durumunun oluşmamasına sebep olan erkek ve kadın üreme sistemi hastalığıdır. Geçmiş yıllarda İnfertilite kadın kaynaklı olarak görülse de zamanla tıbbi imkanların gelişmesi ile inanışın doğru olmadığı anlaşılmış, kadın kaynaklı, erkek kaynaklı ve açıklanamayan faktörlere bağlı olarak geliştiği kabul edilmiştir (Tüzer ve ark., 2010). Her geçen gün yaygınlığı artan bu sağlık sorunu yaşamı tehdit etmiyor olmasına rağmen bireyleri ve içinde bulundukları aile ve toplumu olumsuz birçok açıdan etkileyen bir problem haline gelmektedir (Kırca & Pasinlioğlu, 2013). Canlılar için içgüdüsel bir davranış olan üreme davranışının mümkün olmayışı, çiftler üzerinde kimlik, yaşam ve gelişimsel aile krizlerine neden olmakta ve çiftleri uzun süren bir yas sürecine neden olmaktadır (Seymenler & Siyez, 2018). Çiftler İnfertilite tanısı aldıktan sonraki süreçte dilerlerse çeşitli tedavi yöntemlerine başvurmaktadırlar, bunlardan en yaygın olanı ve bilineni ise In Vitro Fertilization (IVF) yani tüp bebek tedavisidir. Basit bir anlatımla olgunlaşmamış yumurta hücresi ile sperm dış ortamda bir araya getirilerek döllenmesi beklenir, döllenme sonrası embriyo rahime yerleştirilir, halk arasında yapılan bu işleme tüp bebek tedavisi adı verilir (Zeren, 2016). Çiftlerin maruz kaldığı tedavi süreci, beklenenden çok daha uzun zamanlar alabilmekte bu nedenle birçok konuda çiftlerin ilişkileri üzerinde etkiye neden olabilmektedir (Gümüşay, Sarı, & Satılmış, 2020). İnfertilite kavramı sadece üreme kaybı olarak sınırlandırılamaz olup bireylerin kültür, sınıf ve din gibi birçok özelliklerinden etkilenen ve bunları etkileyen bir süreçtir. Yaşam içerisinde her bireyi farklı stres faktörlerine maruz bırakan, cinsel tatminsizlik veya yetersizlik hissettiren, çevresel etiketlenmelere maruz bırakabilen bir tecrübe olan İnfertilite ile çiftler nasıl başa çıkacaklarını bilemediklerinde bu durum artık bir süreç değil kriz olarak kabul edilebilir (Şenoğlu & Alan, 2021). Toplumun en küçük yapısı olan aile kavramının sağlıklı olabilmesi için çocuk sahibi olmak oldukça önemli görülür, bu nedenle birçok kültürde İnfertilite kriz olarak görülür (Koçyiğit, 2012). Söz konusu bu krizden sadece çiftler değil aileleri ve çevresindekiler de etkilenmektedir. Aynı zamanda çiftlerin sosyal çevrelerindeki kişilerden gelen çevresel tepkiler bu dönemin seyrinde oldukça etkendir, birey kendisini çevresindeki insanlardan uzaklaştırabilir (Oğuz, 2004). Özetle İnfertilite, tıbbi sürecin yanı sıra bireyi ve çifti duygusal, sosyal ve psikolojik açıdan sarsan bir kriz durumudur (Sezgin ve Hocaoğlu, 2014). Sarı ve Erciyes (2021), kadınların süreci daha ağlama, kaygı ve hüzün gibi duygular ile geçirirken, erkeklerin suçluluk, güç kaygısı ve sessizleşme yaşadığını belirtmiştir. Kadınların aldıkları bu tanıyı sosyal çevresi ile paylaşma isteği daha çokken erkekler bu konuda paylaşım yapmak istememektedir. Erkekler damgalanmaktan daha çok kaygılanırken, kadınlar tanıyı üstlerine alarak eşleri için damgalanmayı göze almaktadır. Uğur (2014) infertil kadınlar üzerinde yaptığı çalışmada, katılımcıların %51,1'inin çocuk sahibi olamamaları nedeniyle üzerlerinde baskı hissettiklerine ulaşmıştır. Bu durumun sebebi olarak çoğunluk (%23,3) kendilerinden kaynaklı olduğunu, (%10) sonrasında ise eşinin ailesinden kaynaklı olduğunu belirtmişlerdir. Çalışmanın devamında kadınların eşlerinin ailesi tarafından tepki aldığında veya eleştirel ve küçümseyici yaklaşım gördüğünde depresyon puanlarında anlamlı farklılıklar görüldüğü belirtildi. Yine aynı çalışma sonucunda infertil kadınların depresyon ve evlilik uyumu değerleri arasında anlamlı ters yönde ilişki tespit edildi. Tüm bu durumlar dikkate alındığında bu çalışmada, bu zamana kadar İnfertilitenin farklı boyutlarda sunulan etkilerinin bir bütün haline getirilme ihtiyacının karşılanması ve literatüre sunulması amaçlanmaktadır.

MATERYAL VE METOD

Araştırmanın Modeli

İnfertilite ve tüp bebek tedavi sürecinin çiftler üzerine etkisini çok boyutlu olarak incelemek için literatürü bütünü ile tarayarak tarafsız bir şekilde sentezlemeyi amaçlayan "Sistematik Derleme" (Systematic Review) modeli kullanılarak nitel bir araştırma sunulmuştur (Çınar, 2021).

Veri Toplama Süreci ve Araçları

Veri toplama aşaması Şubat-Nisan 2026 tarihleri arasında, ulusal ve uluslararası düzeyde bilinen Google Schoolar, Pubmed, ResearchGate, DergiPark, YÖKTEZ ve Taylor and Francis veri tabanları üzerinden yapılmıştır. Kullanılan anahtar kelimeler "İnfertilite", "kısırlık", "tüp bebek", "evlilik uyumu",

"etki" "cinsel yaşam", "cinsellik", "sosyal destek", "damgalanma", "baş etme" ve bu kelimelerin İngilizceleri olarak kabul edilmiştir.

Arama sonucunda ulaşılan çalışmaların araştırmaya dahil edilebilmesi için şu kriterler belirlenmiştir:

- 2017- Şubat 2026 yılları arasında yayımlanmış olması.
- Ulusal ve uluslararası hakemli dergilerde yayımlanmış araştırma makaleleri ile lisansüstü tezler olması.
- Türkçe veya İngilizce dillerinde yazılmış olması.
- İnfertilite ve tüp bebek tedavisinin çiftler üzerindeki bireysel, çift, cinsel veya sosyal etkilerini konu alması.

Belirlenen kriterleri karşılamayan, tam metnine ulaşılamayan veya araştırma konusuyla doğrudan ilişkili olmayan çalışmalar kapsam dışı bırakılmıştır. Bu doğrultuda dahil edilme kriterlerini karşılayan toplam 38 bilimsel çalışma (n=38) araştırmaya dahil edilmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışmaya dahil edilen bulgular "İçerik Analizi" yöntemi ile incelenmiştir. Seçilen 38 makale temalarına göre ayrı değerlendirilmiştir, bu temalar; "Bireysel Problemler", "Cinsel Yaşam", "Evlilik Uyumu" ve "Sosyal Etkiler ve Baş Etme Stratejileri" şeklinde oluşturulmuştur.

Araştırmanın Geçerliği ve Güvenirliği

Çalışmanın geçerliğini korumak açısından literatür araştırması esnasında bilimsel olarak kabul görmüş veri tabanlarından, hakemli dergilerden ve lisansüstü tezlerden faydalanılmıştır. Araştırma sürecinde kullanılan çalışmalara ve bu çalışmaların bulgularına müdahale edilmemiş, tarafsızca analiz edilmiştir. Çalışma verilerin, okuyucunun kolayca denetleyebileceği geniş kapsamlı bir şekilde (isim, kod, yazar, yıl, bulgular vb.) tablolaştırılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmaya dahil edilen kaynaklar 2017- Şubat 2026 yılları arasında yayımlanmış Türkçe ve İngilizce akademik çalışmalarla sınırlı kalmıştır. İnfertilite ve tüp bebek tedavisinin çiftlere etkileri bireysel, cinsel, çift uyumu ve sosyal etkiler ile baş etme stratejileri olarak sınıflandırılmış, diğer sınıflandırmalar dahil edilmemiştir. Çevrimiçi veri tabanlarından tam metnine ulaşılabilen çalışmalar araştırmada kullanılabilmiştir. Araştırma içerisinde bilgisi verilen veri tabanları kullanılmış diğer veri tabanlarında tarama yapılmamıştır.

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde derlemeye dahil edilen çalışmalar tablolaştırılarak sunulmuştur. İlgili çalışmaların künyesi, çalışma grubu, kullanılan ölçme araçları, veri analizi yöntemleri ve kısaca sonuçları belirtilmiştir. Tablolar problem alt başlıklarına göre ayrı ayrı sınıflandırılmıştır.

Tablo 1. İnfertilite tanısının ve IVF tedavi sürecinin çiftlerin bireysel psikolojik süreçlerine etkilerini ele alan çalışmalar

Kod	**Araştırmanın Adı /Yılı**	**Yazar / Ülke**	**Çalışma Grubu**	**Veri Toplama Araçları**	**Araştırma ve Veri Analiz Yöntemi**	**Sonuçlar**
A1	İnfertilite Tedavisi Göre Kadınlarda Yorgunluk, Depresyon Yaşama Durumu Ve Öz Bakım Gücüne Etkisinin Değerlendirilmesi	Habibe Er Yıldırım Türkiye	300 İnfertil Ve 300 Fertil Kadın	Tanılama Formu, Yorgunluk İçin Görsel Benzerlik Skalası (YGBS), Öz-Bakım Gücü Ölçeği (ÖBGÖ)	Nicel Araştırma, SPSS Analiz Programı	İnfertil kadınlar, tanı almamış kadınlara göre daha yorgun ve depresif değerler göstermiş, enerjileri daha düşük fakat öz bakım güçlerinde farklılık görülmemiş

	2022			Ve Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ)		
A2	İnfertilite Şikâyeti Olan Çiftlerde Depresyon Sıklığı ve Hayat Kalitesinin Araştırılması 2017	Batuhan Turgay Türkiye	215 Kadın ve 165 Erkek	Beck Depresyon Envanteri, Doğurgan-lıkla İlgili Yaşam Kalitesi Ölçeği (FertiQol)	Nicel Araştırma, SPSS Analiz Programı	İnfertil kadınların erkeklere göre hayat kalitesi daha düşük ve depresyon değerleri daha yüksek bulunmuştur.
A3	İn Vitro Fertilizasyon Tedavi Sonucunun Bağlanma, Yılmazlık, Stres Düzeyi, Depresyon, Anksiyete ve Somatizasyon ile İlişkisi 2020	Pelin Kalcı, Hakan Karaş, Aslıhan Polat Türkiye	88 Kadın	Sosyode-mografik Veri Formu, Fertilite Sorun Envanteri (FSE), Kısa Semptom Envanteri-nin (KSE) Depresyon, Anksiyete ve Somatizas-yon Ölçekleri, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri (YİYE) ve Yetişkin Yılmazlık Ölçeği (YYÖ)	Nicel Araştırma, SPSS Analiz Programı	İnfertilitede stresle ilişkili olarak yılmazlık düzeyi ile bağlanmada kaygı ve kaçınma boyutları görülmüş, tedavi sonucunun araştırılan kavramlara etkisi görülmemiştir
A4	İnfertil Çiftlerin Stres Seviyesi ve Yaşam Kalitesi ile Kadınların Öz Yeterliği ve Fertiliteye Hazır Oluşluluğunu Etkileyen Faktörler: Tanımlayıcı ve Kesitsel Çalışma 2025	Özge Topsa-kal, Emre Yanık-kerem, Yıldız Uyar Türkiye	188 İnfertil Çift	Kadın ve Erkek Tanıtıcı Soru Formu, İnfertilite Stres Ölçeği, İnfertilite Öz Yeterlilik Ölçeği-Kısa Formu, Fertilite Hazıroluş-luk Ölçeği ve Fertilite İlişkili	Nicel Araştırma, SPSS Analiz Programı	Kadınların erkeklerden daha fazla duygusal zorlanma yaşadığı, çocuk bekleme süresinin artmasının kadınları daha çok etkilediğine ulaşılmıştır.

				Yaşam Kalitesi Ölçeği		
A5	Socıal Anxıety, Qualıty Of Lıfe, And Healthy Lıfestyle Behavıors In Turkısh Women Wıth İnfertilıty Problems 2025	Esra Savaş, Steven Lıttle	200 Kadın (100'ü Tedavi Gören, 100'ü Gebe Kalan)	Liebowitz Sosyal Anksiyete Ölçeği, Doğurgan-lık Yaşam Kalitesi Anketi, Sağlıklı Yaşam Tarzı Davranışla-rı Ölçeği	Nicel Araştırma, SPSS Analiz Programı	Sosyal kaygı ve kaçınma İnfertile kadınlarda daha fazla çıkmış, yaşam kalitesinde anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Sağlıklı yaşam biçimlerine gebe kalanlar hala dikkat etmektedir
A6	İnfertil Kadınların Öz Şefkat, Bilinçli Farkındalık ve Ruhsal Sağlıkları Arasındaki İlişki 2024	Nursefa Palaz-oğlu, Aysel Karaca Türkiye	318 Kadın	Kişisel Bilgi Formu, Bilinçli Farkındalık Ölçeği, Öz Şefkat Ölçeği ve Genel Sağlık Anketi	Nicel Araştırma, SPSS Analiz Programı	Öz şefkat ve bilinçli farkındalık değerleri arttıkça genel sağlık anket değerler de artmaktadır.
A7	Examining the Levels of Distress Tolerance and Intolerance of Uncertainty for Women Receiving İnfertility Treatment 2025	Gülden Öztürk Serter, Seher Balcı Çelik Türkiye	287 Kadın	Belirsizliğe Tahammül-süzlük Ölçeği, Sıkıntıya Tolerans Ölçeği	Nicel Araştırma, SPSS Analiz Programı	Düzenleme alt boyutu ve ileriye dönük kaygı alt boyutları arasında düşük düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur, yaş ilerledikçe tahammülsüzlük artmaktadır.
A8	Prevalence Of Generalized Anxiety Disorder And İts Related Factors Among İnfertile Patients İn Iran: A Cross-Sectional Study 2018	Reza Omani-Samani, Azadeh Ghahe-ri, Behnaz Navid, Mahdi Sepi-darkish, Saman Marou-fizadeh İran	1146 İnfertil Birey	Genelleşti-rilmiş Anksiyete Bozukluğu-7 Ölçeği (GAD-7)	Nicel Araştırma, SPSS Analiz Programı	Gad değeri İnfertile bireylerde yüksek bulundu. Çeşitli etkenlere göre arttığına ulaşıldı.
A9	Adjustment Toward İnfertility Mediates the	Ashraf Kazemi, Marjan	212 Erkek	Deprsyon, Anksiyete, Stres	Nicel Araştırma, SPSS And AMOS Programı	Aktif yüzleşme stratejisi ve kendine odaklı ruminasyon erkeklerde daha

	Relationship Between Coping, Depression and Anxiety in Men: A Confirmatory Analysis 2020	Tora-bib, Mah-shid Abdi-shah-shahani İran		Ölçeği (DASÖ 21)		yüksek depresyon ve anksiyeteye neden olmaktadır. İnfertilite ile uyum arttıkça bu değerler düşmektedir.
A10	Psychological Distress Among İnfertility Patients: A Network Analysis 2022	Dan-feng Cao, Caifeng Bai, Guo-xiang Zhang Çin	740 İnfertil Birey	Genelleşti-rilmiş Anksiyete Bozukluğu Ölçeği 7 (Gad 7), Hasta Sağlığı Anketi-9 (Phq-9), Doğurgan-lık Sorunu Envanteri	Nicel Araştırma, Ağ Analizi Yöntemi	İnfertil bireylerde en çok görülen semptom huzursuzluk olarak bulundu. Phq-9 semptomlarından "suçluluk duygusu" en yüksek ve "ilişki kaygısı stresi" ve "cinsel kaygı stresi" en güçlü ilişkiye sahip görüldü.
A11	The Psychological Health of Women with İnfertility: Hopelessness, Anxiety and Depression Levels 2020	Songül Kamış-lı, Candan Terzi-oğlu, Gürkan Bozdağ Türkiye	70 Kadın	Beck Umutsuz-luk Envanteri, Beck Anksiyete Envanteri, Beck Depresyon Envanteri ve Sosyo-Demografik Bilgi Formları	Nicel Araştırma, SPSS Analiz Programı	İşsizlik durumu ile umutsuzluk, anksiyete ve depresyon arasında anlamlı, korunmasız cinsel ilişki yılı ile anksiyete arasında anlamlı, işsizlik ile anksiyete depresyon ve umutsuzluk arasında anlamlı fakat eğitim düzeyi ile anksiyete ve depresyon arasında olumsuz ilişki var.
A12	Effects Of İnfertility Treatment on Anxiety and Depression Levels 2019	Mah-mut Yassa, Erol Arslan, Duru Saygın Gülba-har Türkiye	166 Primer Ve 60 Sekonder İnfertil Kadın	Beck Depresyon Envanteri Ve Hamilton Anksiyete Envanteri	Nicel Araştırma, SPSS Analiz Programı	Sekonder infertile kadınlarda şiddetli depresyon değerleri oldukça yüksek çıkmıştır. Yaş ve depresyon, tedavi denemesi ve anksiyete arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.
A13	Assessment On Occurrences of Depression and Anxiety and Associated Risk Factors in the İnfertile Chinese Men 2017	Bin Yang, Jian-chao Zhang, Yuxia Qi, Pu Wang, Rong-huan Jiang,	771 Erkek	Ruh Sağlığı Envanteri (Mhi-5), Durum-Özellik Kaygı Envanteri (Staı-6)	Nicel Araştırma, SPSS Analiz Programı	Demografik özelliklerin etkisi olmadığı fakat eşlik eden hastalıkların depresif değerlere etkisi olduğu görülmüştür. 2 yıl üzeri tedavi süreci anksiyete belirtilerine etken olarak görülmüştür.

		And Hongj-un Li Çin				

Yıldırım (2022) tarafından yapılan çalışmada (A1) İnfertil kadınların, fertil kadınlara göre depresyon ölçeği sonuçları daha yüksek sonuç vermiş, enerji ve yorgunluk düzeyleri fertil kadınlara göre daha olumsuz değerler göstermektedir. Cinsiyet farklılıkları gözetildiğinde İnfertil kadınların İnfertiliteden etkilenme düzeyleri, depresyon skorları ve İnfertilite stresleri erkeklere göre daha yüksek, yaşam kalitesi sonuçları daha düşük çıkmıştır (A2, A4). Hastaların yaşı arttıkça anksiyete skorları ve belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri artmaktadır (A7, A12). Ayrıca tedavi deneme sayısı arttıkça depresyon skorları yükselmektedir (A12). Daha önce yardımcı üreme tekniği uygulanan kadınların İnfertilite stresi, hiç tedavi almayanlara göre daha yüksek çıkmıştır (A4). İnfertiliteye ilişkin stres; psikolojik sağlamlık düzeyi ile negatif, bağlanma "kaygı" ve "kaçınma" alt boyutlarıyla pozitif ilişkili bulunmuştur (A3). Bir çalışma (A12) sekonder İnfertil grupta şiddetli depresyon oranının daha yüksek olduğunu gösterirken, diğer çalışma (A2) tam tersine sekonder İnfertilitenin daha düşük depresyon ve daha yüksek bir yaşam kalitesi ile ilişkili olduğunu belirtmiştir. İnfertil kadınların öz şefkat ve bilinçli farkındalık düzeyleri arttıkça genel sağlık algıları iyileşmekte, ruhsal hastalıklara yakalanma riskleri düşmektedir (A6). Sosyal anksiyete düzeyleri yüksek olmasına rağmen İnfertilite tedavisi görmekte olan kadınların, fertil kadınlara kıyasla beslenme konusunda daha sağlıklı yaşam biçimleri sergiledikleri görülmüştür. Bu durumun, çocuk sahibi olma motivasyonu ve klinikteki tıbbi danışmanlıklardan kaynaklandığı vurgulanmıştır (A5). Yapılan bir çalışmada (A8), kadın olmak, düşük eğitim düzeyi, yüksek İnfertilite süresine sahip olmak ve tedavilerin başarısızlığı anksiyete ile ilişkilendirildi. Bir diğer çalışmada (A11) kadınların işsizlik durumu ile umutsuzluk, anksiyete ve depresyon skorları arasında, korunmasız cinsel ilişki süresi ile anksiyete skorları arasında anlamlı ilişki olduğu görüldü. Kadınların eğitim düzeyleri ile anksiyete ve depresyon ölçek sonuçları arasında negatif bir ilişkiye, işsiz olanlarla umutsuzluk anksiyete ve depresyon sonuçları arasında ise pozitif bir ilişkiye ulaşıldı. Eğitim düzeyi yükseldikçe, kadınların İnfertilite sürecindeki sıkıntıyı tolere etme ve başa çıkma becerileri de arttığı da gözlemlenmiştir (A7, A1).

Tablo 2. İnfertilite ve tedavi sürecinin çiftlerin evlilik uyumuna etkilerini ele alan çalışmalar

Kod	**Araştırmanın Adı /Yılı**	**Yazar / Ülke**	**Çalışma Grubu**	**Veri Toplama Araçları**	**Araştırma ve Veri Analiz Yöntemi**	**SONUÇLAR**
B1	İnfertil Bireylerin Kaygı Düzeyleri, Sosyal Destek Algısı Ve Evlilik Uyumunun İncelenmesi 2021	Ayşe Şenoğ-lu, Sultan Alan Türkiye	184 Kadın ve 77 Erkek Olmak Üzere Toplam 261 İnfertil Birey	34 Soruluk Soru Formu, Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği (STAI III), Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇBASDÖ) Ve Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ)	Nicel Araştırma, SPSS Analiz Programı	Katılımcılar orta düzeyde kaygılı, sosyal destek algısına sahip ve EÜÖ sonuçlarına göre %75,5'inin evlilikleri uyumlu çıkmıştır. Bireylerin kaygı düzeyi arttıkça, sosyal destek algısı ve evlilik uyumları azalmaktadır.

B2	İnfertil Kadınlarda Çift Uyumu Ve İnfertiliteden Etkilenme Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi 2024	Tuğba Korkmaz, Gamze Siyahtaş Türkiye	320 Kadın	Kişisel Bilgi Formu, Çiftler Uyum Ölçeği (ÇUÖ), İnfertiliteden Etkilenme Ölçeği (İEÖ)	Nicel Araştırma, SPSS Analiz Programı	Çiftlerin uyum düzeyleri iyi fakat İnfertiliteden etkilenme düzeyleri yüksek çıkmıştır. Bunun nedeni demografik değişkenlere bağlanmıştır.
B3	Sebebi Açıklanamayan İnfertilite Tedavisi Gören Kadınların Bağlanma Stilleri Ve Çift Uyumu Arasındaki İlişkinin Kontrol Grubuna Göre İncelenmesi 2022	Duygu Çavaş Türkiye	İnfertilite Tanısı Almış 80 Kadın (Deney Grubu) Ve Kontrol Grubu 80 Kadın	Demografik Bilgi Formu, İlişki Ölçekleri Anketi (Rso), Çift Uyum Ölçeği (Das)	Nicel Araştırma, SPSS Analiz Programı	Deney grubunda bağlanma stilleri ve çift uyumu arasında anlamli ilişkiler bulunmuştur. Deney grubunda güvenli bağlanan kadınlarda çift uyumu anlamlı ilişkili çıkmıştır. Deney grubu kadınlarda çift uyumu düzeyı anlamlı ilişkili çıkmıştır.
B4	İnfertilite Tedavisi Alan Çiftlerin Evlilik Uyumlarının Belirlenmesi 2019	Oya Kaplan Türkiye	177 Çift	Anket Formu Ve Evlilik Uyum Ölçeği	Nicel Araştırma, SPSS Analiz Programı	Bireylerin ve çiftlerin evlilik Uyumlarının yüksek olduğuna ulaşılmıştır. İstatıstıksel olarak önemli etkenler yorumlanmıştır.
B5	Kadın Açıklanamayan İnfertilite Olgularında Anksiyete, Depresyon Düzeyleri ve Evlilik Uyumunun Değerlendirilmesi 2018	Emel Aner Aktan Türkiye	Açıklanamayan İnfertilite Tanısı Alan 30 Kadın ve İnfertil Olup Tanı Almış 30 Kadın Olarak İki Grup	Beck Depresyon Ölçeği, Spielberger Kaygı Ölçeği Ve Alt Boyutları Ile Locke & Wallace Evlilik Uyum Ölçeği	Nicel Araştırma, SPSS Analiz Programı	Açiklanamayan infertil kadinlarin, tanı almış kadınlara göre anksiyete ve depresyon değerleri daha yüksek çıkmıştır. Evlilik uyumu alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunamamıştır.
B6	Perception Of Genital Self-Image, Sexual Quality of Life And Marital Adjustment in İnfertile Women 2021	Özlem Doğan Yüksekol, Mihriban Ulucan, Nazlı Baltaci, Ayşe	135 Kadın	Kişisel Bilgi Formu, Kadın Genital Benlik İmajı Ölçeği (KGBİÖ), Evlilik	Nicel Araştırma, SPSS Analiz Programı	Pozitif genital öz-imajdaki bir artış, cinsel yaşam kalitesinde, evlilik uyumunda ve eşle uyumda pozitif ilişkide bulunmuştur. Ayrıca cinsel yaşam kalitesindeki artış da evlilik uyumunda ve

		Nur Yilmaz Türkiye		Uyum Testi (Mat) ve Cinsel Yaşam Kalitesi Anketi-Kadın (Sqol-F)		eşle uyum ile pozitif ilişkide saptanmıştır.
B7	The Quality of Life and Dyadic Adjustment of Couples Receiving İnfertility Treatment 2019	Fatma Zeren, Elif Gürsoy, Ertuğrul Çolak Türkiye	209 Erkek Ve 213 Kadın	Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Çift Uyum Ölçeği ve Doğurgan-lıkla İlgili Yaşam Kalitesi Ölçeği (FertiQol)	Nicel Araştırma, Sas Analiz Programı	Çift uyum puanı ile yaşam kalitesi puanları arasında anlamlı ilişkiye ulaşılmıştır. İnfertilite tedavisi gören kadınların erkeklere göre daha düşük çift uyumu ve yaşam kalitesine sahip olduğu belirlenmiştir.

Sebebi açıklanamayan İnfertilite tanısı alan kadınların sebebi bilinen İnfertilite tanısı alan kadınlara göre depresyon ve anksiyete düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Çalışmanın devamında iki grubun evlilik uyumu puanları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır (B5). İnfertil bireylerin kaygı düzeyleri arttıkça, algıladıkları sosyal destek ve evlilik uyumları azalmaktadır (B1). Sebebi açıklanamayan İnfertilite tedavisi gören kadınların çift uyumu düzeylerinin, fertil kontrol grubuna göre daha düşük olduğu bulunmuştur (B3). Evlilik uyumunu doğrudan etkileyen faktörler incelendiğinde; gelir durumu, evlenme yaşı, doğum yeri, İnfertilite tanı süresi, tedavi süresi ve daha önce denenen tüp bebek tedavi sayısı önemli bulunmuştur (B4, B2). Düşük gelir grubunda olanların çift uyum puanlarının, geliri giderine eşit olanlardan daha düşük olduğu görülmüştür (B2). Sebebi açıklanamayan İnfertilite tedavisi gören kadınlarda bağlanma stilleri ile çift uyumu arasında güçlü anlamlı bir ilişki görülmüştür. Güvenli bağlanma stiline sahip olan İnfertil kadınların; çift doyumu, çiftlerin bağlılığı, ortak karar alabilme ve duygulanım ifadesi gibi evlilik uyumu alt boyutlarındaki puanları, güvensiz bağlanan kadınlara göre anlamlı derecede daha yüksektir (B3). Kadınların genital benlik imajı ile cinsel yaşam kalitesi ve evlilik uyumu arasında anlamlı, pozitif yönde ilişki saptanmıştır. Çalışmanın devamında cinsel yaşam kalitesindeki artışın, evlilik uyumunu ve eşle olumlu ilişkileri artırdığı görülmüştür (B6). Bir diğer çalışmada (B7) İnfertilite tedavisi gören erkeklerin çift uyumu ve yaşam kalitesi puanları kadınlardan daha yüksek bulunmuştur. Çift uyumu puanları ile yaşam kalitesi puanları arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki görülmüştür.

Tablo 3. İnfertilite ve tedavi sürecinin çiftlerin cinsel yaşamları üzerine etkilerini ele alan çalışmalar

Kod	**Araştırmanın Adı /Yılı**	**Yazar / Ülke**	**Çalışma Grubu**	**Veri Toplama Araçları**	**Araştırma ve Veri Analiz Yöntemi**	**Sonuçlar**
C1	Attachment And Sexual Functioning in Couples Seeking Fertility Treatment: The Role of İnfertility Specific Coping Strategies 2024	Gabriel-le Boud-reau, Audrey Bras-sard, Noémie Beau-lieu, Ariane Audet,	97 Çift	Demografik Anket, Yakın İlişkilerdeki Deneyimler Ölçeği (ECR-12), Kadın Cinsel İşlev Endeksi (FSFI-19), Uluslararası	Nicel Araştırma, SPSS EM ve Analiz Programı.	Bireylerin bağlanma kaygısının, kendi cinsel işlev ve tatminlerinin düşüklüğüyle hem de eşlerinin kısırlık ve tedavisi ile ilgili inkâr, kendini ihmal etme ve kendini suçlama stratejilerini daha sık kullanmalarıyla

		Katherine Péloquin Kanada		Ereksiyon Fonksiyonu Endeksi (IIEF-15), Kısırlıkla Başa Çıkma Anketi (CIQ)		cinsel tatminlerinin düşüklüğüyle ilişkili olduğunu gösterdi. Kaçınma davranışı cinsel tatminin düşüklüğü ve eşe yönelik destek arayışının düşüklüğüyle ilişkili bulundu, ancak başa çıkma stratejilerinin cinsel işlevin düşüklüğüyle olan ilişkisi bulunamadı.
C2	Sexual Function and Satisfaction in Couples with İnfertility: A Closer Look at The Role of Personal and Relational Characteristics 2021	Sawsane El Amiri, Audrey Brassard, Natalie O. Rosen, Meghan A. Rossi, Noemie Beaulieu, Sophie Bergeron, Katherine Peloquin Kanada	185 Çift	Doğurganlıkla İlgili Yaşam Kalitesi Ölçeği (FertiQol), Kadın Cinsel İşlev Ölçeği, Uluslararası Ereksiyon Fonksiyonu Endeksi (IIEF)	Nicel Araştırma, SPSS Analiz Programı	İki cinsiyet için de İnfertilite stresi hem kendi düşük cinsel uyarılmaları hem de düşük cinsel tatmin ile ilişkilendirildi. Kadınlar için stres aynı zamanda kendi düşük cinsel arzusu ve orgazmıyla da ilişkilendirildi.
C3	Sexual Satisfaction and Self-Esteem in Women with Primary İnfertility 2020	Abdelhady Abdelhady Zayed, Mohamed Adel El-Hadidy Mısır	150'si Kontrol Grubu, 134'ü Birincil İnfertilite Kadın	Mini-Uluslararası Nöropsikiyatrik Görüşme (MINI), Wechsler Yetişkin Zekâ Testi-Yenilenmiş (WAIS-R), Hamilton Anksiyete Ölçeği (HAM-A), Hamilton Depresyon Ölçekleri, Mısır Sosyoekonomik	Nicel araştırma, SPSS analiz programı	Primer infertilitesi olan kadınlar, yüksek depresyon ve anksiyete prevalansı göstermiştir. Primer İnfertilitesi olan kadınlarda, çocuk sahibi kadınlara göre daha düşük genel benlik saygısı, cinsel tatmin, cinsel ilişki ve cinsel benlik saygısı bulunmuştur.

				Standart Sınıflaması, Rosenberg Özsaygı Ölçeği, Özsaygı Ve İlişki Anketi (SEAR)		
C4	Sexual Satisfaction, Intimacy and Relationship of Couples Undergoing İnfertility Treatment 2018	Bronya H. K. Luk, Alice Yuen Loke Çin	113 Çift	Demografik Anket, Doğurganlık Sorunu Envanteri (DSE), Cinsel Doyum Ölçeği, Algılanan Yakınlık Ölçeği	Nicel araştırma, SPSS analiz programı	Erkeklerin cinsel yaşamlarının kalitesinin düşük olduğunu düşünme oranı fazla bulunmuştur. Algılanan yakınlık açısından, kadınlar erkeklere göre duygularını ve olumsuz duygularını partnerlerine açıkladıklarına ulaşılmıştır. Çiftlerde cinsel tatminsizlik ve infertiliteyle ilgili kaygıları arasında anlamlı pozitif ilişki bulunmuştur.
C5	İnfertility from a psychosexual perspective: assessment of sexual function, dyadic adjustment and psychiatric comorbidities among a sample of Egyptian women with İnfertility 2026	Omar Mansoour, Mohamed S. Ali, Mohamed Fekry, Reem Hashem, Yomna Akmal, Mohamed Youssef Mohamed Mısır	46 deney ve 46 kontrol grubu kadın	Genelleştirilmiş Anksiyete Bozukluğu-7, Doğurganlık Yaşam Kalitesi Anketi, Kadın Cinsel İşlev Endeksi, İkili Uyum Ölçeği, Hasta Sağlık Anketi-9	Nicel araştırma, SPSS analiz programı	İnfertilite, cinsel işlev bozukluğunun güçlü negatif etkileyicisi olarak öne çıkmıştır. Eşler arasındaki ilişkinin kalitesinin cinsel sağlık üzerinde koruyucu faktör olduğuna ulaşılmıştır. Kadınlarda hem cinsel işlev hem de evlilik uyumu üzerinde belirgin bir azalmaya yol açtığına ulaşılmıştır. Depresyon ve kaygı düzeylerini anlamlı derecede artırdığını göstermektedir.
C6	Does İnfertility Affect the Sexual Function and Sexual Quality of Life of Women?	Dilek Coşkuner Potur, İlkay Güngör	316 infertil 316 fertil birey	Kadın cinsel işlev ölçeği, Cinsel yaşam kalitesi ölçeği	Nicel araştırma	İnfertil kadınların cinsel işlev sonuçları daha düşük çıkmıştır fakat gruplar cinsel yaşam kalitesi

	A Case Control Study 2020	Satılmış, Nurdan Demirci, Melda Ersoy, Yeliz Dogan Merih, Çiğdem Gün Kakaşçı Türkiye				açısından benzer bulundu.
C7	Relationship Between Marriage Satisfaction and Sexual Functions in Couples Undergoing İnfertility Treatment 2020	Figen Alp Yilmaz, Dilek Avci, Tugba Tahta Türkiye	110 çift	Evlilik Doyumu Ölçeği (EDÖ), Arizona Cinsel Yaşantılar Ölçeği (ASEX)	Nicel araştırma	İnfertilite tedavisi gören kadınların %77,3'ü, erkeklerin %43,6'sı cinsel işlev bozukluğu yaşamıştır. Evlilik memnuniyeti arttıkça, kısırlık yaşayan çiftlerde daha iyi cinsel işlev değerleri görülmektedir.
C8	İnfertil Çiftlerde Psikolojik; Sosyal Ve Cinsel Problemler 2021	Rukiye Sari, Jade Cemre Erciyes	9 çift ve 3 birey olmak üzere toplam 21 kişi	Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği	Nitel araştırma	Yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler, duygusal evreler, sosyal problemler, şiddet, cinsel sorunlar, İnfertilite ve aile danışmanlığı başlıklarına göre inccelenmiştir.
C9	İnfertilite Tedavisi Gören Kadınların Cinsel Yaşam Kalitesi, İlişkilerindeki Mutluluk Düzeyi ve Etkileyen Faktörler 2017	Yeliz Atay	187 kadın	Sosyo-demografik anket, Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği Kadın (CYKÖ-K), İlişkilerde Mutluluk Ölçeği (İMÖ)	Nicel araştırma, SPSS analiz programı	Kadınların cinsel yaşam kalitesi ile ilişki mutluluğu arasında anlamlı bir bağ bulunmadığı bulunmuştur. İlişkide mutluluk ölçeği çeşitli etkenlere göre farklı anlamlı sonuçlar sergilemiştir.

Çalışmalar incelendiğinde kadınların yaşadığı cinsel işlev zorlukları; kaygı, inkâr ve kendini ihmal etme ile pozitif bir ilişkide görüldü. Erkeklerde cinsel işlev zorlukları, ağırlıklı olarak kaygı ve kendini suçlama doğrudan ilişkilidir. Çiftlerin cinsel işlev zorlukları ile cinsel tatminsizlik arasında son

derece güçlü ve pozitif bir ilişki saptanmıştır (C1). Nitel bir çalışmada (C8) tedavi sürecinde yumurta takibi günlerinin cinselliği zevk alınan bir eylem olmaktan çıkarıp "çocuk yapmak için mecburi bir görev" haline getirdiği katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Kullanılan ağır ilaçlar ve görev odaklı yaklaşım hem kadında hem erkekte cinsel isteksizliğe yol açmaktadır. Bir diğer çalışmada (C9) kadınların genel olarak cinsel yaşam kalitesi ve ilişkilerindeki mutluluk düzeyleri ortalamanın üzerinde bulunmuştur. Ancak kadınların cinsel yaşam kaliteleri ile ilişkilerindeki mutluluk düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Eğer kısırlık erkeğe bağlı ise, kadının ve çiftin cinsel yaşam kalitesi en düşük puana inmektedir. Sorunun kadına ait olduğu veya nedeninin belli olmadığı durumlarda ise cinsel yaşam kalitesi daha yüksektir. Tüp bebek tedavisini ilk kez deneyenlerde cinsel yaşam kalitesi yüksekken, ikinci denemede ciddi bir düşüş yaşanmaktadır (ancak 3 ve üzeri denemelerde durumun kabullenilmesiyle kalite tekrar artmaktadır). Benzer şekilde 2. yılını dolduranların cinsel kalitesi en düşükken, sürecin uzaması kaliteyi tekrar yükseltmektedir. C3 kodlu çalışmada primer İnfertil kadınlarda depresyon ve anksiyete prevalansı daha yüksek, genel özsaygı, cinsel tatmin, cinsel ilişki ve cinsel özsaygı açısından daha düşük görülmüşlerdir. C5 numaralı çalışmada İnfertil kadınların tüm alanlarda cinsel işlev ve evlilik uyumu skorları düşük çıkmıştır. İnfertilite, cinsel işlev bozukluğunun güçlü negatif yordayıcısı olarak öne çıkmıştır. Eşler arasındaki ilişkinin kalitesinin cinsel sağlık üzerinde koruyucu faktör olduğuna ulaşılmıştır. Bir diğer çalışmada bireysel stres, çiftlerde düşük cinsel arzu ile ilişkilendirilmiştir. Kadınlar için stres aynı zamanda kendi düşük cinsel arzusu ve orgazmıyla da ilişkilendirildi (C2). İnfertil çiftlerde evlilik memnuniyeti arttıkça cinsel işlev skorları artmaktadır (C7). C6 kodlu çalışmada ise kadınların cinsel işlev sonuçları daha düşük çıkmıştır.

Tablo 4. İnfertilite ve tedavi sürecinin çiftlere sosyal etkileri ve baş etme stratejilerini ele alan çalışmalar

Kod	**Araştırmanın Adı /Yılı**	**Yazar / Ülke**	**Çalışma Grubu**	**Veri Toplama Araçları**	**Araştırma ve Veri Analiz Yöntemi**	**Sonuçlar**
D1	İnfertilite Kliniğinde Tedavi Gören Kadınların Yalnızlık Düzeyini Ve Algıladıkları Aile Desteğini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi 2018	Elif Üner, Nihal Sunal Türkiye	180 İnfertil kadın	Sosyo-demografik Bilgi Formu, UCLA Yalnızlık Ölçeği, Algılanan Aile Desteği Ölçeği	Nicel araştırma, SPSS analiz programı	Aile desteği ile yalnızlık arasında ters orantı saptanmıştır. Tedavide başarılı olabilmek için bireyin sosyal destek ağları ve yaşam koşulları etkenleri değerlendirilmelidir.
D2	İnfertil Kadınlarda Damgalanma ve Psikolojik İyi Oluş İlişkisi 2025	Merve Noyan,Kerime Derya Beydağ Türkiye	122 İnfertil kadın	Demografik soru formu, Psikolojik İyi Oluş ve İnfertilite Damgalanma Ölçeği	Nicel araştırma, SPSS analiz programı	Kadınlarda damgalanma düzeyi ile psikolojik iyi oluş arasında ters etki bulunmaktadır. Çalışmadaki kadınlarda psikolojik iyi oluş ile damgalanma düzeyi düşük bulunmuştur.
D3	İnfertil Kadınlarda Damgalanma ve İnfertilite İle Başa Çıkma	Gizem Erbek-taş Türkiye	228 primer İnfertil kadın	İnfertilite damgalama (stigma) ölçeği (ISS), İnfertil kadınlar için baş	Nicel araştırma, SPSS analiz programı	Kadınların hafif düzeyde damgalanma yaşadıkları belirlenmiştir,

	Yöntemlerinin İncelenmesi 2022			etme ölçeği, Hasta bilgi formu		"toplumsal damgalanma ve özdeğer kaybı" en yüksek alt başlıklardır. Baş etme alt başlıklarından ilk sırada umut ikinci sırada eş desteği gelmektedir.
D4	Coping, Social Support and Medical Factors on Psychosocial Impact in Couples Experiencing İnfertility 2024	Pedro P. Cha-morro, J. Herru-zo, María J. Pino ve José C. Casas-Rosal İspanya	174 katılımcı (87 çift)	Beck Depresyon Envanteri, Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri, Doğurgan-lıkla İlgili Yaşam Kalitesi Ölçeği (FertiQoL), Başa Çıkma Tutumlarını Değerlen-dirme Ölçeği (COPE), Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği, Kişilerarası Destek Değerlen-dirme Listesi (ISEL)	Nicel araştırma, SPSS analiz programı	Çiftlerin psikososyal sağlığı karşılıklı bağımlılık göstermektedir. Algılanan sosyal destek iki taraf için de en temel koruyucu faktörken; bilişsel kaçınma, madde kullanımı ve fazla sayıdaki başarısız tüp bebek denemesi en büyük risk faktörleridir.
D5	İnfertilite Tedavisi Gören Çiftlerin Kaygı, Psikolojik Dayanıklılık Düzeyleri İle Başa Çıkma Stratejileri 2018	İmran Altin-top, Bedret-tin Kesgin Türkiye	315 kişi	Demografik form, Durumluk/Sürekli Kaygı Envanteri (DSKE), Connor-Davidson Psikolojik Dayanıklı-lık Ölçeği, (CD-PDÖ) ve Başa Çıkma Yolları Ölçeği Türkçe Formu (BÇYÖ-TR)	Nicel araştırma, SPSS analiz programı	Çalışmanın sonucunda kaygı düzeyi ile duygu odaklı başa çıkma yolları arasında pozitif, dayanıklılık ile aktif başa çıkma yolları arasında ters bir ilişki bulunmuştur. Kadınların kaygı ve duygusal başa çıkma değerleri yüksek, piskolojik dayanıklılıkları düşük çıkmıştır.
D6	İnfertil Çiftlerde Kaygı, Öfke, Başa Çıkma Yöntemleri, Yeti Yitimi Ve Yaşam Kalitesinin Değerlendirilmesi	Gülcan Güleç, Elif Güneş Yalçin, Çınar Yenil-mez Türkiye	İnfertilite grubu 238 (119 kadın 119 erkek), kontrol grubu 121 (58 erkek 63 kadın)	Sürekli ve Durumluk Kaygı Ölçeği, Sürekli Öfke –Öfke Tarz Ölçeği, Cope Ölçeği, Sheehan Yeti Yitimi, SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeği	Nicel araştırma	İnfertil erkek bireylerde öfke-içe, madde ve ağrı alt boyutunda düşük değerler sergilenmiştir. Erkeklerde iş alt boyutu, kadınlarda dini baş etme yöntemleri öne çıkmaktadır.

	2019					
D7	Stigma Predicting Fertility Quality of Life Among Chinese İnfertile Women Undergoing In Vitro Fertilization–Embryo Transfer 2020	Xiaoyu Jing, Wei Gu, Xiuli Xu, Chun-fang Yan, Peijuan Jiao, Lu Zhang, Xiao-mei Li, Xiaoqin Wang ve Wenru Wang Singa-pur	588 Kadın	Doğurgan-lıkla İlgili Yaşam Kalitesi Ölçeği (FertiQoL), İnfertilite Damgalan-ma Ölçeği (ISS)	Nicel araştırma, SPSS analiz programı	Damgalanma ile FertiQoL ölçeği değerleri arasında negaitf ilişkiye ulaşılmıştır. Birtakım sınıfsal etkenlere göre iki ölçek değerinin de anlamlı farkları olduğu görülmüştür.
D8	İnfertilite Tedavisi Gören Çiftlerin Toplumsal Cinsiyet Algilari Ile Anksiyete Ve Depresyon Düzeyleri Arasindaki Iişki 2020	Merve Aksöz Türkiye	540 çift	Tanıtıcı Bilgi Formu, Beck Depresyon Ölçeği, Beck Anksiyete Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği	Nicel araştırma, NCSS analiz programı	Çiftlerin toplumsal cinsiyet algıları orta düzeyde olumlu bulunmuştur. Kadınların BAÖ yüksek bulunmuştur ve geleneksel cinsiyet algısına sahip kadınlarda anksiyete ve depresyon değerleri yüksek bulunmuştur.
D9	İnfertilite Tedavisi Gören Kadinlarda İnfertilite Faktörüne Göre Damgalanma, Travma Ve Baş Etme Yöntemleri 2023	Hanım Özlem Kölan Yaraş Türkiye	135 kadın	Kişisel Bilgi Formu, İnfertilite Damgalan-ma Ölçeği (İDÖ), Olayların Etkisi Ölçeği (OEÖ İES-R), İnfertil Kadınlarda Baş Etme Ölçeği (İKBÖ)	Nicel araştırma, SPSS ve JAMOVİ analiz programı	Kadın ve erkek nedenli İnfertilite grubu yüksek düzeyde damgalanma sonucuna ulaşmıştır. Kadın faktörlü gruplarda düşünce meşguliyeti ve sosyal geri çekilme düğer gruplardan farklı ve yüksek çıkmıştır. Damgalanma ve etki ölçeği arasında anlamlı değer ilişki çıkmıştır.

Yapılan çalışmada (D2) kadınların yaşadığı damgalanma düzeylerinin psikolojik iyi oluşu doğrudan ve olumsuz etkilediği görülmüştür. Özellikle düşük gelir grubunda olan, evlilik süresi 1 – 5 yıl arasında olan ve kadın kaynaklı İnfertilite yaşayan grupta damgalanma algısı yüksek bulunmuştur. Damgalanma düzeyi arttıkça psikolojik iyi oluş belirgin düzeyde düşmekte ve stresle başa çıkma becerileri zayıflamaktadır (D1). D3 kodlu çalışmada ise İnfertil kadınların hafif düzeyde damgalanma yaşadıkları saptanmıştır. Devamına damgalanma düzeyindeki artışın, kadınların baş etme düzeylerinde düşüşe neden olduğu görülmüştür. Bir diğer çalışma olan D9 kodlu araştırmada sadece kadın faktörlü

İnfertilitede kadınların düşüncelerle aşırı meşguliyet ve sosyal geri çekilme stratejilerini diğer gruplara göre daha yoğun kullandığı görülmektedir. Hem kadın hem erkeğe bağlı İnfertilite durumunda ise kadınların yaşadığı özdeğer kaybı, travmaya bağlı kaçınma ve aşırı uyarılmışlık düzeylerinin çok daha yüksek olduğu saptanmıştır. D4 kodlu çalışmaya göre sosyal destek en temel koruyucu faktörken; bilişsel kaçınma, madde kullanımı ve fazla sayıdaki başarısız tüp bebek denemesi en büyük risk faktörleri olarak görülmüştür. Damgalanma ile yaşam kalitesi arasında D7 kodlu çalışmada negatif ilişkiye ulaşılmıştır. Benzer konuda bir diğer çalışma olan D9 kodlu araştırmada kadın ve erkek nedenli İnfertilite grubu yüksek düzeyde damgalanma sonucuna ulaşmıştır. Kadın faktörlü gruplarda düşünce meşguliyeti ve sosyal geri çekilme düğer gruplardan farklı ve yüksek çıkmıştır. Damgalanma ve etki ölçeği arasında anlamlı değer ilişki bulunmuştur.

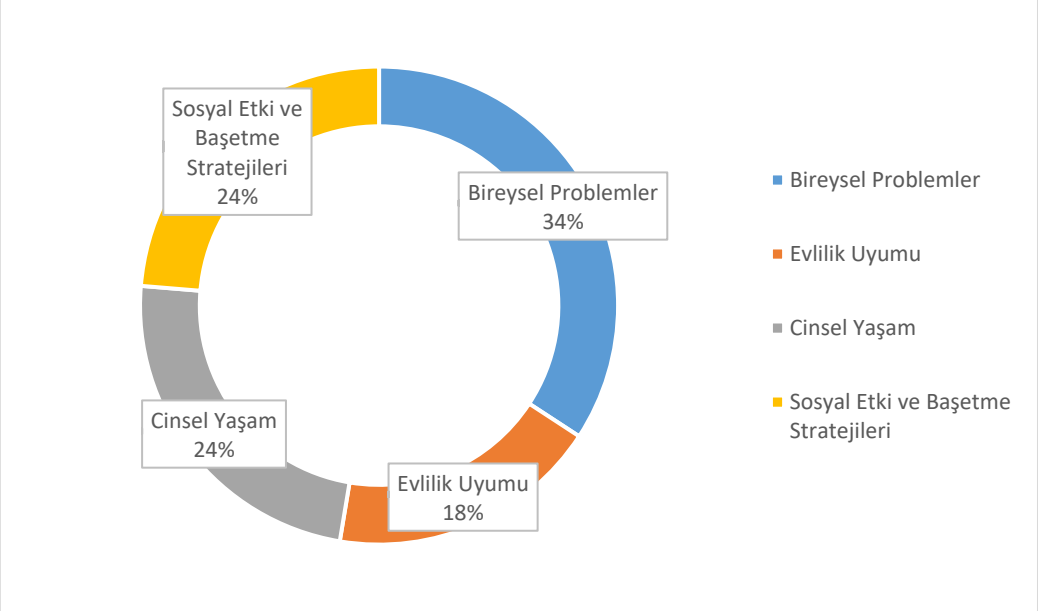

Şekil 1. Çalışmaların konu başlıklarına göre dağılımı

Şekil 1 ve Tablo 4 incelendiğinde, literatürdeki çalışmaların dağılımının çok zıt olmadığı görülmüştür. Birinci sırada ve en çok tercih edilen konu %34'lük dilimle (n=13) bireysel problemlerdir. Devamında sırasıyla %24'lük değerle eşit sayıda (n=9) çalışmaları olan cinsel yaşam ile sosyal etki ve baş etme stratejileri, %18'lik değerle (n=7) evlilik uyumu bulunmaktadır. Bu dağılıma bakıldığında literatürde İnfertilitenin etkilerinin farklı boyutlarına değer verildiği ve araştırmalar yapıldığı görülmüştür.

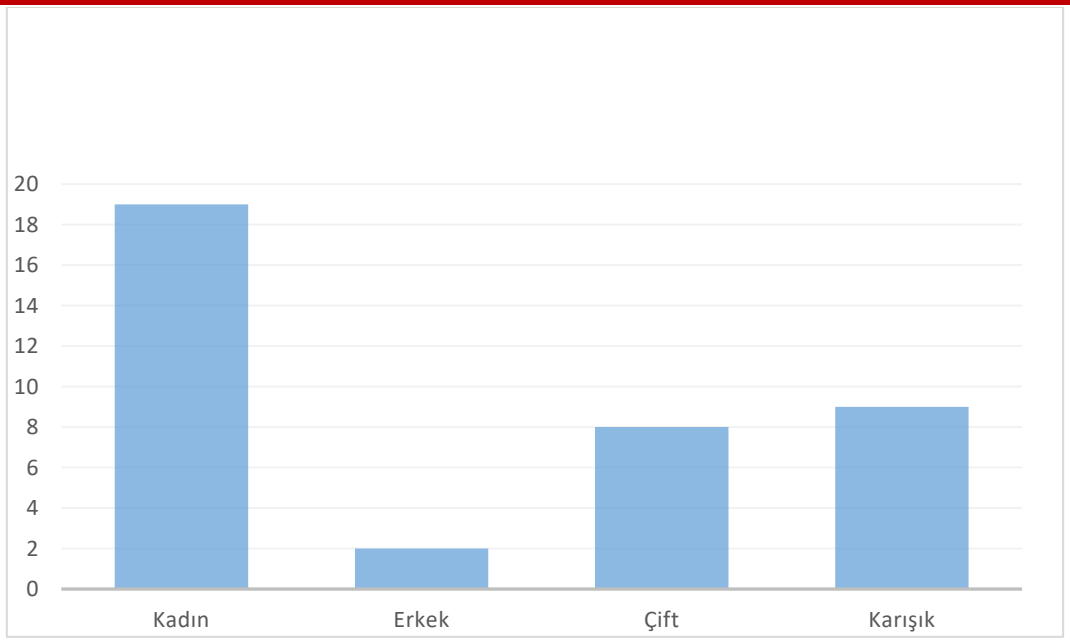

Şekil 2. Derlenen çalışmaların cinsiyet dağılımı

Şekil 2 incelendiğinde derlenen çalışmaların, İnfertilitenin kimler üzerine etkisini araştırdığını görebilmekteyiz. Kadınlara etkisi üzerine 19, erkeklere etkisi üzerine 2, çiftlere etkisi üzerine 8 ve iki cinsiyeti de karışık olarak kabul eden çalışmalar 9 tane bulunmaktadır. Erkekler ile yapılan çalışmaların sayısının oldukça az oluşu literatür için oldukça olumsuz bir etkiye sebep olmaktadır. Çiftler ve karma cinsiyetli çalışmaların sayısı azımsanamasa da literatür kadınlar üzerine bir eğilim göstermektedir.

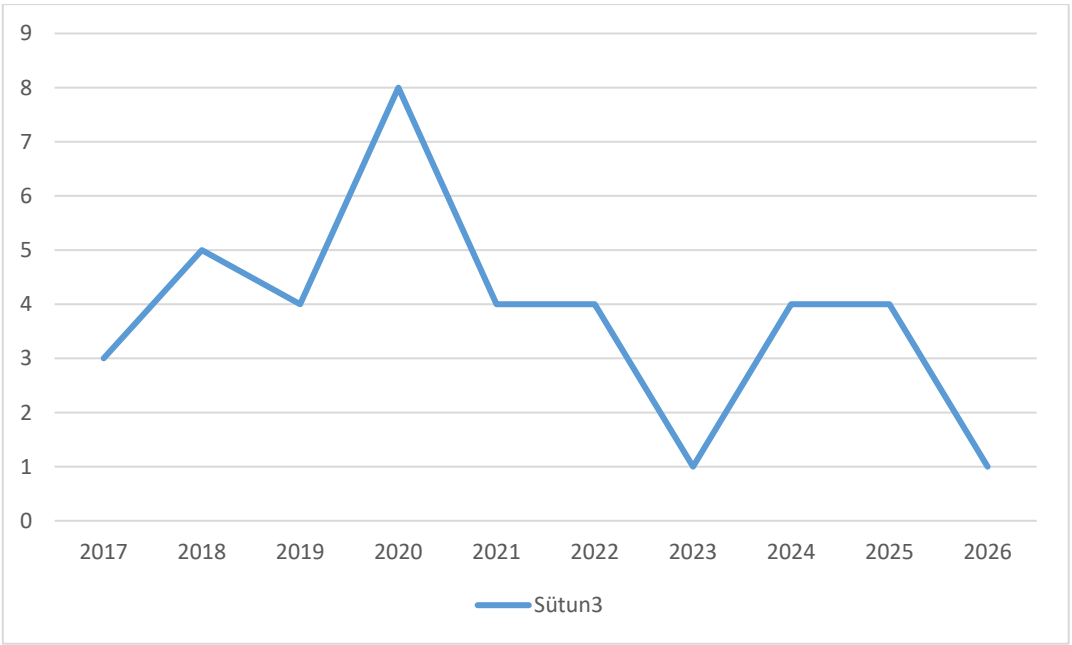

Şekil 3. Derlenen çalışmaların yıllara göre dağılımı

Çalışmaların yıllara göre dağılımını inceleyen Şekil 3'e bakıldığında 2020 yılında ilgili çalışmalarda artış görülmüş, 2023 yılında azalma yaşanmıştır. Yıllar içerisinde çalışmaların sayılarındaki değişimler sürekli devam etmiştir.

TARTIŞMA

Elde edilen bulgularda İnfertilitenin bireylerin depresyon düzeyini arttırdığı görülmüştür, literatürde bulunan çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmış ve İnfertilitenin kadınların depresyon

değerlerini negatif yönde etkilediği buna bağlı olarak da evlilik uyumunun etkilendiği desteklenmiştir (Eğin, 2016). Bir başka çalışmada yine İnfertilitenin evlilik uyumunu negatif etkilediği sonucuna varılmış ve devamında da algılanan sosyal destek değerlerinin artmasıyla evlilik uyumunun da olumlu etkilendiği görülmüştür (Özbek, 2016). Derlememizde kadınların İnfertiliteden etkilenmesinin erkeklere göre daha çok olduğu görülmüştü literatüre bakıldığında İnfertil kadınların yaşam kalitesinin erkeklerden daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmış, ancak cinsiyete göre sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının bir değişim göstermediğine ulaşılmıştır (Teskereci, 2010). Bizim çalışmamızda sağlıklı yaşam biçimi davranışları cinsiyet değişenine göre değil, fertil/ İnfertil olma durumuna göre karşılaştırılmış ve sonucunda İnfertil kadınların sağlıklı yaşam biçimlerine daha dikkat ettiği görülmüştür. Çalışmamızda gelir ve eğitim durumunun benlik saygısı ve umutsuzluk kavramlarına olumsuz etkisi olduğu görülmüş, bu sonuç literatürde Gümüş ve Keskin' in (2014) araştırmasında desteklenmiştir. İlgili çalışmada düşük gelirli kadınlarda umutsuzluk düzeyi anlamlı olarak düşük çıkmış çalışmanın devamında da tedavi süresi uzayan kadınlarda umutsuzluk düzeyi yüksek çıkmıştır. Bu çalışmada ilgili konuyu incelenen araştırmada da benzer şekilde daha önce tedavi gören kadınların stres düzeyi daha yüksek çıkmıştır.

Çalışmada elde edilen bulgular incelendiğinde İnfertilitenin çift uyumunu etkilediği görülmüştür, çeşitli etkenler sınandığında bu durumun düzeyinin ve yönünün değiştiği görülmüştür. Literatürde İnfertil kadınların fertil kadınlara göre evlilik uyumları Taşçı ve ark. (2008) tarafından daha yüksek, Egelioğlu-Cetişli ve ark. (2014) tarafından ise daha düşük değerlerde çıkmıştır. Egelioğlu-Cetişli ve ark. (2014) çalışmasının devamında evlilik süresi ile çift uyumu arasında pozitif, kadınların çift uyumu ile cinsel doyumu arasında negatif yönde ilişki bulunmuştur. Bizim çalışmamızdaki araştırma yazısında (B6) ise kadınların cinsel yaşam kalitesindeki artışın pozitif ilişkili olduğu bulunmuştur. Literatürde bir başka çalışmada çift uyumu ile yaşam kalitesi arasında pozitif güçlü bir ilişki bulunmuş, aynı çalışmada erkeklerin çift uyumu ve yaşam kalitesi ölçek sonuçları kadınlara göre daha yüksek görülmüştür. Bodur ve ark. (2013) çalışmalarında bu bulguyu destekler nitelikte İnfertil kadınlarda, İnfertil erkeklere göre daha düşük evlilik uyumu saptamışlardır. Çalışmalarının devamında çiftlerde evlilik uyumu ile depresyon ve anksiyete arasında ters, aile desteği ile evlilik uyumu arasında olumlu ilişki saptamışlardır.

Literatüre bakıldığında bir araştırmada cinsel yaşamda fertil ve İnfertil gruplar arasında fark görülmezken, cinsel ilişki kurma arzusu İnfertil bireylerde daha düşük çıkmıştır, cinsel işlev bozukluklarına rastlanmıştır (Oğuz, 2004). Çoban ve Dinç (2013), çalışmalarında İnfertil kadınlarda erkeklere göre daha fazla cinsel işlev bozukluğu görüldüğüne ulaşıldı. Bir başka çalışmada kadınların cinsel yaşamda sorun yaşadığı görülmüş, çift uyumu ve cinsel doyum arasında negatif yönde ilişki bulunmuştur. Aynı çalışmada evlilik süresi ile cinsel doyum arasında da negatif bir ilişki görülmüştür (Egelioğlu Cetişli ve ark., 2014). Güleç ve ark.'in (2011) çalışmalarında, kadınlar cinsel yaşamlarında "kaçınma" boyutunda, erkeklerin ise genel cinsel yaşam, iletişim, sıklık, dokunma gibi boyutlarda problem yaşadığı görülmüştür.

Araştırma bulgularında İnfertilitenin bireylerin stres düzeylerini arttırdığı görülmüş ve bu sonuçlar literatürde de Karpat ve Erensoy (2020) tarafından yapılan çalışmada tüp bebek tedavisi gören kadınların stres düzeyleri ve buna bağlı stresle başa çıkma yöntemlerinde yükseliş olduğu desteklenmiştir. Bir diğer çalışmada nitel bir araştırma yapılmış olup kadınların doğal yollarla çocuk sahibi olamayacaklarını öğrendiklerinde hissettikleri, hayal kırıklığı, şok, öfke, suçluluk, depresyon, yadsıma ve yas şeklinde tanımlanmıştır. Baş etme stratejilerine karşı en etkili sosyal destek olarak aile ve eş desteği görülmüştür. Ek olarak kadının eğitimli olması, çalışıyor olması, kendisi dışında manevi bir plan olarak İnfertilitenin görülmesi önemli baş etme kaynakları olarak bulunmuştur (İlerisoy, 2015). Bulgularımızda ulaştığımız sonuçların aksine Zorlu ve Erbaş (2021) çalışmalarında, kadınların İnfertiliteden etkilenme düzeyini düşük, stresle işlevsel bir şekilde baş etme yöntemlerinin işlevsel olmayanlara göre yüksek şekilde sonuçlandığı görmüştür. Kadınların algılanan sosyal destek düzeylerinin iyi düzeyde olduğuna ulaşılmıştır. Sosyal desteği zayıf olan ve stresle etkili şekilde mücadele edemeyen kadınlar, İnfertilite sürecinden psikolojik olarak daha olumsuz etkilenmektedir. Karaca ve Ünsal'ın (2015) çalışmasında, araştırmaya katılan kadınlarda sosyal baskı ve damgalanma yaygın olarak görülmüştür. Benlik algısı ve hayata bakış açısının İnfertiliteden olumsuz anlamda etkilendiği saptanmıştır. Kadınlar manevi ve geleneksel yöntemler kullanmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İnfertilitenin sadece tıbbi bir sorun olmadığı, bireylerin psikolojik sağlığı (Turgay,2017; Yıldırım, 2022), evlilik uyumu (Taşçı ve ark. 2008; Çavaş, 2022), cinsel yaşamı (Zayed, El-Hadidy, 2020; Boudreau, 2024) ve sosyal etkileşimi (Üner ve Sunal, 2018; Kölan Yaraş, 2023; Noyan ve Beydağ, 2025) için çok boyutlu bir kriz olduğu literatürde görüş birliği ile kabul edilmiştir. Etkilenme düzeyi cinsiyete göre farklılık göstermekte olup kadınlar tarafından sürecin getirdiği depresyon, anksiyete, stres ve damgalanma düzeyi erkeklere göre daha yüksek düzeyde görülmektedir (Teskereci, 2010; Bodur ve ark, 2013; Topsakal ve ark, 2025). Başarısız tedavi sayısı, tedavi sürecinin uzaması, düşük eğitim ve gelir düzeyine sahip olmak süreci zorlaştırırken (Kaplan, 2019; Zeren, Gürsoy ve Çolak, 2019; Yıldırım,2022; Ö. Serter ve B. Çelik, 2025) öte yandan güvenli bağlanma, öz şefkat, bilinçli farkındalık ve sosyal destek süreç için koruyucu faktörler olarak kabul edilmektedir (Chamorro ve ark.,2024) Tüm bu tıbbi prosedürlerin gölgesinde çiftlerin cinsel yaşam kalitesi zedelenirken beraberinde evlilik uyumu da süreçten çeşitli şekillerde etkilenmektedir (Sarı ve Erciyes, 2021).

Öneriler:

- Literatür incelemelerinde, İnfertilitenin erkekler üzerine etkileriyle ilgili yapılan çalışmalarda oldukça eksik kaynaklara ulaşılmıştır, bu alandaki eksiklerin giderilmesi gerekmektedir.
- Baş etme stratejileri ve bireylere sosyal etkiler üzerine yapılan çalışmaların arttırılması önerilmektedir.
- İnfertil bireylere yaklaşımda öz şefkat ve bilinçli farkındalık düzeylerini artıracak terapötik müdahaleler üzerine çalışılmalıdır. Güvenli bağlanmayı ve çift uyumunu artıracak çift terapilerinden faydalanılmalıdır.
- Bireylerin sağlıklı başa çıkma stratejileri geliştirmeleri desteklenmeli, algılanan sosyal desteği artıracak destek grupları oluşturulmalıdır.

Çıkar Çatışması

Araştırma ile ilgili yazarlar arasında herhangi bir çatışma söz konusu değildir.

Finansal Destek

Çalışmanın yürütülmesinde herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

REFERANSLAR

Aksöz, M. (2020). *İnfertilite tedavisi gören çiftlerin toplumsal cinsiyet algıları ile anksiyete ve depresyon düzeyleri arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

Aktan, E. A. (2024). Kadın Açıklanamayan İnfertilite Olgularında Anksiyete, Depresyon Düzeyleri Ve Evlilik Uyumunun Değerlendirilmesi. *The Journal Of Academic Social Science*, 81(81), 518-532.

Altıntop, İ., & Kesgin, B. (2018). İnfertilite tedavisi gören çiftlerin kaygı, psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile başa çıkma stratejileri. *Journal of International Social Research*, *11*(55).

Amiri, S. E., Brassard, A., Rosen, N. O., Rossi, M. A., Beaulieu, N., Bergeron, S., & Péloquin, K. (2021). Sexual function and satisfaction in couples with İnfertility: A closer look at the role of personal and relational characteristics. *The Journal of Sexual Medicine*, *18*(12), 1984-1997.

Atay, Y. (2017). *İnfertilite tedavisi gören kadınların cinsel yaşam kalitesi, ilişkilerindeki mutluluk düzeyi ve etkileyen faktörler* (Yüksek lisans tezi). Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Boudreau, G., Brassard, A., Beaulieu, N., Audet, A., & Péloquin, K. (2024). Attachment and sexual functioning in couples seeking fertility treatment: The role of İnfertility-specific coping strategies. *Journal of Sex & Marital Therapy*, *50*(3), 395-412. doi:10.1080/0092623X.2024.2302019

Cao, D., Bai, C., & Zhang, G. (2022). Psychological distress among İnfertility patients: A network analysis. *Frontiers in Psychology*, *13*, 906226. doi:10.3389/fpsyg.2022.906226

Chamorro, P. P., Herruzo, J., Pino, M. J., & Casas Rosal, J. C. (2024). Coping, social support and medical factors on psychosocial impact in couples experiencing İnfertility. *Journal of Sex & Marital Therapy*, *50*(2), 197-215. doi:10.1080/0092623X.2023.2269983

Çavaş, D. (2022). *Sebebi açıklanamayan İnfertilite tedavisi gören kadınların bağlanma stilleri ve çift uyumu arasındaki ilişkinin kontrol grubuna göre incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Çınar, N. (2021). İyi bir sistematik derleme nasıl yazılmalı?. *Online Turkish Journal of Health Sciences*, 6(2), 310-314. *https://doi.org/10.26453/otjhs.888569*

Egelioğlu-Cetişli, N., Serçekuş, P., & Oğuz, N. (2014). Primer İnfertil kadınlarda cinsel doyum ve çift uyumu. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, *16*(3), 38-47.

Er Yıldırım, H. (2022). *İnfertilite tedavisi gören kadınlarda yorgunluk, depresyon yaşanma durumu ve öz bakım gücüne etkisinin değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Erbektaş, G. (2022). *İnfertil kadınlarda damgalanma ve İnfertilite ile başa çıkma yöntemlerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.

Güleç, G., Hassa, H., Yalçın, E. G., & Yenilmez, Ç. (2011). Tedaviye başvuran İnfertil çiftlerde, İnfertilitenin cinsel işlev ve çift uyumuna etkisinin değerlendirilmesi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, *22*(3), 166-76.

Güleç, G., Yalçın, E. G., & Yenilmez, Ç. (2019). İnfertil çiftlerde kaygı, öfke, başa çıkma yöntemleri, yeti yitimi ve yaşam kalitesinin değerlendirilmesi. *Kocatepe Tıp Dergisi*, *20*(1), 1-8.

Gümüşay, M., Sarı, E., & Satılmış, İ. G. (2020). İnfertil çiftlerde cinsel yaşam ile ilgili araştırmaların sistematik derlemesi. *Androloji Bülteni*, *22*(2), 74-85. doi:10.24898/tandro.2020.95914

İlerisoy, M. (2015). İnfertilite tedavisi gören bireylerin duygusal yaşantıları ve baş etme yöntemleri üzerine bir araştırma. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimleri Dergisi*, *14*(28), 143-164.

Jing, X., Gu, W., Xu, X., Yan, C., Jiao, P., Zhang, L., Li, X., Wang, Q., & Wang, W. (2022). Stigma predicting fertility quality of life among Chinese İnfertile women undergoing in vitro fertilization–embryo transfer. *Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology*, *43*(1), 35-41. doi:10.1080/0167482X.2020.1778665

Kalcı, P., Karaş, H., & Polat, A. (2020). İn vitro fertilizasyon tedavisinin sonuçlarının bağlanma, yılmazlık, stres düzeyi, anksiyete ve somatizasyon ile ilişkisi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, *23*(4), 446–455.

Kamışlı, S., Terzioğlu, C., & Bozdag, G. (2021). The psychological health of women with İnfertility: hopelessness, anxiety and depression levels. *Journal of Psychiatric Nursing*, *12*(1), 43-49.

Kaplan, O. (2019). *İnfertilite tedavisi alan çiftlerin evlilik uyumlarının belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.

Karaca, A., & Unsal, G. (2015). Psychosocial problems and coping strategies among Turkish women with İnfertility. *Asian Nursing Research*, *9*(3), 243-250.

Karpat, C., & Erensoy, H. (2020). Tüp bebek tedavisi gören İnfertil bireylerde stres ve stresle başa çıkma yaklaşımları üzerine pilot bir çalışma. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, *14*(3), 461-467.

Kazemi, A., Torabi, M., & Abdishahshahani, M. (2021). Adjustment toward İnfertility mediates the relationship between coping, depression and anxiety in men: A confirmatory analysis. *European Journal of Obstetrics & Gynecology and Reproductive Biology*, *258*, 48-52.

Kırca, N., & Pasinlioğlu, T. (2013). İnfertilite tedavisinde karşılaşılan psikososyal sorunlar. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 5*(2), 162-178. doi:10.5455/cap.20130511

Koçyiğit, O. T. (2012). İnfertilite ve sosyo-kültürel etkileri. *İnsanbilim Dergisi*, *1*(1), 27-37.

Korkmaz, T., & Siyahtaş, G. F. (2024). İnfertil Kadınlarda Çift Uyumu Ve İnfertiliteden Etkilenme Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi,* 10(3), 184-194.

Kölan Yaraş, H. Ö. (2023). *İnfertilite tedavisi gören kadınlarda İnfertilite faktörüne göre damgalanma, travma ve baş etme yöntemleri* (Doktora tezi). Doğuş Üniversitesi, İstanbul.

Luk, B. H. K., & Loke, A. Y. (2019). Sexual satisfaction, intimacy and relationship of couples undergoing İnfertility treatment. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, *37*(2), 108-122. doi:10.1080/02646838.2018.1529407

Mansour, O., S. Ali, M., Fekry, M., Hashem, R., Akmal, Y., & Youssef Mohamed, M. (2026). İnfertility from a psychosexual perspective: assessment of sexual function, dyadic adjustment and psychiatric comorbidities among a sample of Egyptian women with İnfertility. *Middle East Current Psychiatry*, *33*(1), 15.

Noyan, M., & Beydağ, K. D. (2025). İnfertil kadınlarda damgalanma ve psikolojik iyi oluş ilişkisi. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, *8*(1), 88-96. doi:10.38108/ouhcd.1193467

Oğuz, H. D. (2004). *İnfertilite tedavisi gören kadınlarda İnfertilitenin ruh sağlığına, evlilik ilişkileri ve cinsel yaşama etkileri* (Uzmanlık tezi). Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul.

Omani-Samani, R., Ghaheri, A., Navid, B., et al. (2018). Prevalence of generalized anxiety disorder and its related factors among İnfertile patients in Iran: a cross-sectional study. *Health and Quality of Life Outcomes*, *16*, 129. *https://doi.org/10.1186/s12955-018-0956-1*

Öztürk Serter, G., & Balcı Çelik, S. (2025). Examining the levels of distress tolerance and intolerance of uncertainty for women receiving İnfertility treatment. *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, *7*(2), 132-140.

Palazoğlu, N., & Karaca, A. (2024). İnfertil kadınların öz şefkat, bilinçli farkındalık ve ruhsal sağlıkları arasındaki ilişki. *Value in Health Sciences*, *14*(1), 90-99. *https://doi.org/10.33631/sabd.1232941*

Potur, D., Güngör Satılmış, İ., Merih, Y., Gün Kakaşçı, Ç., Demirci, N., & Ersoy, M. (2020). Does İnfertility affect the sexual function and sexual quality of life of women? A case control study. *International Journal of Sexual Health*, *32*(1), 22-32.

Sarı, R., & Erciyes, J. C. (2021). İnfertil çiftlerde psikolojik; sosyal ve cinsel problemler. *İstanbul Kent Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, *2*(2), 79-94.

Savaş, E., & Little, S. (2025). Social anxiety, quality of life, and healthy lifestyle behaviors in Turkish women with İnfertility problems. *The Journal of Academic Social Science*, *13*(166), 196-208. *http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.82391*

Seymenler, S., & Siyez, D. M. (2018). İnfertilite psikolojik danışmanlığı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 10*(2), 186-197. doi:10.18863/pgy.358095

Sezgin, H., & Hocaoğlu, Ç. (2014). İnfertilitenin psikiyatrik yönü. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, *6*(2), 165-184.

Şenoğlu, A., & Alan, S. (2021). İnfertil bireylerin kaygı düzeyleri, sosyal destek algısı ve evlilik uyumu açısından incelenmesi. *TJFMPC, 15*(4), 661-675. doi:10.21763/tjfmpc.865981

Teskereci, G. (2010). *İnfertilite tedavisi gören çiftlerde yaşam tarzının, yaşam kalitesine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.

Topsakal, Ö., Yanıkkerem, E., & Uyar, Y. (2025). İnfertil çiftlerin stres seviyesi ve yaşam kalitesi ile kadınların öz yeterliği ve fertiliteye hazır oluşluluğunu etkileyen faktörler: Tanımlayıcı ve kesitsel çalışma. *Turkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, *17*(2), 647-659.

Turgay, B**.** (2017). *İnfertilite şikayeti olan çiftlerde depresyon sıklığı ve hayat kalitesinin araştırılması* (Tıpta uzmanlık tezi). Ankara Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Ankara.

Tüzer, V., Tuncel, A., Göka, S., Bulut, S. D., Yüksel, F. V., Atan, A., & Göka, E. (2010). Marital adjustment and emotional symptoms in İnfertile couples: Gender differences. *Turkish Journal of Medical Sciences*, *40*(2), 229–237.

Uğur, A. S. (2014). *İnfertilite tedavisi alan kadınlarda üreme problemlerinin fiziksel, duygusal, sosyal ve ilişkisel yaşam alanlarına etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Üner, E., & Sunal, N. (2018). İnfertilite kliniğinde tedavi gören kadınların yalnızlık düzeyini ve algıladıkları aile desteğini etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, *4*(2), 1-15.

World Health Organization. (2025, 28 Kasım). *İnfertility*. *https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/İnfertility* adresinden erişilmiştir.

Yang, B., Zhang, J., Qi, Y., Wang, P., Jiang, R., & Li, H. (2017). Assessment on occurrences of depression and anxiety and associated risk factors in the İnfertile Chinese men. *American Journal of Men's Health*, *11*(3), 767-774. doi:10.1177/1557988317695901

Yassa, M., Arslan, E., & Gulbahar, D. S. (2019). Effects of İnfertility treatment on anxiety and depression levels. *Cukurova Medical Journal*, *44*(2), 410-415. https://doi.org/10.17826/cumj.456723

Yilmaz, F. A., Avci, D., & Tahta, T. (2020). Relationship between marriage satisfaction and sexual functions in couples undergoing İnfertility treatment. *International Journal of Sexual Health*, *32*(4), 421-432. doi:10.1080/19317611.2020.1834046

Yüksekol, Ö. D., Baltaci, N., Yılmaz, A.N. Ve Ulucan, M. (2023). Kısırlık Yaşayan Kadınlarda Genital Öz İmaj Algısı, Cinsel Yaşam Kalitesi Ve Evlilik Uyumu. *Cinsel Ve İlişki Terapisi* , *38* (4), 834–847. Https://Doi.Org/10.1080/14681994.2021.1998422

Zayed, A. A., & El-Hadidy, M. A. (2020). Sexual satisfaction and self-esteem in women with primary İnfertility. *Middle East Fertility Society Journal*, *25*(1), 13.

Zeren, F. (2016). *İnfertilite tedavisi alan çiftlerde, çift uyumunun yaşam kalitesi üzerine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

Zeren, F., Gürsoy, E., & Çolak, E. (2019). The Quality of Life and Dyadic Adjustment of Couples Receiving İnfertility Treatment. *African journal of reproductive health*, *23*(1), 117–127.

Zorlu, S., & Erbaş, N. (2021). İnfertil kadınların İnfertiliteden etkilenme durumları ile stresle başa çıkma ve algıladıkları sosyal destek arasındaki ilişki. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, *37*(2), 95-105. doi:10.53490/egehemsire.899608